

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 De angelis quo ad actionem, & locum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

portat relationem, unde patet, quod unitas personarum non ponit in essentia numerum cum unitate, quasi realiter ab ea differens, sed solum secundum modum intelligendi.

¶ Et per hoc patet responsio ad obiecta. Nam primum procedebat secundum differentiam rei, quae quia non est in diuinis inter unitatem essentiae, & personarum, ideo non potest poni quaternitas in Deo. Secundum vero procedebat secundum differentiam, quae est ex modo intelligendi, & significandi, ex qua provenit quod dicimus, quod pater, & filius, & spiritus sanctus dicuntur unum, sed non vnus.

QVAESTIO II.

DEINDE circa Angelos querebantur duo.
 ¶ Primo, De actione ipsorum, utrum scilicet, quicquid agunt, agant per imperium voluntatis.
 ¶ Secundo, De loco ipsorum, utrum scilicet possint esse in conuexo caeli empyrei, quod etiam querebatur circa corpora gloriosa.

ARTICVLVS II.

Utrum quicquid agit Angelus, agat per imperium voluntatis.

CIRCA secundum sic proceditur. Videtur quod non quicquid agit Angelus, agat per imperium voluntatis. Voluntas enim aequaliter se habet ad propinqua, & remota. si ergo Angelus ageret per solum imperium voluntatis, sequeretur quod non differret ab hoc, quod Angelus aliquid ageret, quod esset propinquum, vel remotum illud in quod agit, & sic non quam oporteret, quod de caelo ad terram descenderet ad aliquid hic agendum, quod est contra traditionem sacrae scripturae.

¶ Præter quantum ad voluntatem non differt unitas, & multitudo. Sicut enim aliquis potest mouere unam rem, ita potest velle mouere plures res, vel etiam totum vniuersum. Si ergo Angelus ageret solum per imperium voluntatis, sequeretur quod posset mouere totum vniuersum, quod est impossibile, cum ipse sit pars vniuersi. non ergo Angelus agit solo imperio voluntatis.

SED CONTRA. Omnis actio est ab aliqua virtute: sed in Angelo non est alia virtus, quam intellectus, & voluntas: intellectus autem non agit, nisi per voluntatem. ergo omnis actio Angeli est per imperium voluntatis.

RESPON. Dicendum, Omnis actio cuiuscumque rei est per formam naturam illius rei. Nam & si sint aliquae formae accidentales principia actionum alicuius rei, oportet quod huiusmodi actiones reducuntur, sicut in primum principium, in formam specificam illius rei agentis: sicut actio caloris ignis reducitur sicut ad primum principium in formam substantialem ipsius, quae est etiam principium omnium accidentium propriorum ignis: & ideo oportet se aliter habere in actionibus alicuius rei habentis naturam simplicem, quam in actionibus alicuius rei habentis naturam compositam. Si enim fuerit aliquid habens naturam simplicem, omnis actio eius erit secundum proprietatem, & modum illius naturae, quod non contingit si habeat naturam compositam. Omnis enim actio ignis est secundum proprietatem naturae ignis: in cultello autem ignito est quaedam actio non pertinens ad proprietatem ignis, scilicet incisio, & hoc etiam considerandum est in substantiis spiritualibus. Anima enim humana non

A est totaliter intellectus, sed participat intellectualitatem, unde est in ea aliqua virtus & actio, quae non pertinet ad intellectualē naturam, sicut praecipue patet in his quae pertinent ad animam vegetabilem: sed angelus est totaliter intellectualis natura, & ideo oportet quod omnis eius actio sit secundum intellectum. unde B. Dion. dicit 4. c. de diu. nom. quod angeli habent substantias, & virtutes, & operationes intellectuales. Intellectus autem non agit nisi mediante voluntate, quia motus voluntatis est inclinatio sequens formam intellectam: unde oportet quod quicquid angelus agit, agat per imperium voluntatis. Sed tamen considerandum est, quod cum virtus sit media inter essentiam & operationem, oportet quod virtus & operatio cuiuslibet rei proportionetur essentiae eius: unde superioris angeli, cuius est essentia nobilior, est etiam virtus efficacior sicut ad intelligendum, ita etiam ad agendum in res exteriores: & secundum hoc actio angeli limitatur ad aliquem effectum, qui per virtutem nec essentiam habet infinitam.

B AD PRIMUM ergo dicendum, quod actio voluntatis angelicae radicatur in essentia eius, a qua procedit eius virtus & operatio: oportet autem quod mouetur esse simul cum mobili, quod ab eo mouetur, ut habetur in 7. Physicorum, & ideo oportet substantiam angeli aequaliter coniungi in rebus quas mouet.

AD SECUNDUM dicendum, quod quia actio voluntatis limitatur secundum modum essentiae, non oportet quod angelus possit agere omnia quae potest velle.

ARTICVLVS III.

Utrum angelus possit esse in conuexo caeli empyrei.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod angelus non possit esse in conuexo caeli empyrei. Dicit enim Ansel. In nihilo nihil esse potest: sed extra caelum empyreum nihil est, ergo angelus non potest esse in conuexo caeli empyrei: sic enim esset extra caelum empyreum.

D ¶ Item videtur, quod nec corpus gloriosum ibi possit esse. Omne enim corpus necesse est in loco esse: sed extra caelum empyreum non est aliquis locus, ergo non potest esse corpus gloriosum extra caelum empyreum.

SED CONTRA. Si non potest esse ibi angelus, aut corpus gloriosum, aut hoc est, quia non potest ibi ascendere, aut quia non potest penetrare profunditatem caeli empyrei, aut quia indiget loco continente, aut quia indiget conservante: sed omnia haec sunt remota a perfectione corporis gloriosi, multo magis angelus possunt esse in conuexo caeli empyrei.

RESPON. Dicendum ad euidentiā huius questionis, quod apud antiquos de loco fuerunt duae opiniones maxime probabiles, quarum una fuit, quod locus sit quoddam spatium, siue dimensiones per se existentes: quae quidem opinio si vera esset, corpori deberetur locus ex hoc ipso, quod corpus est dimensiones habens, ad quas necesse est aliquas dimensiones occupare: sed haec opinio de loco est a Philo. in 4. Philo. reprobat. Unde alia opinio est eius, quod locus sit superficies corporis continentis, non quidem in quantum est huiusmodi corporis, quod immediate continet: alioquin sequeretur, quod corpus quiescens non semper esset in eodem loco, puta, si homo staret in fluuio, per cuius decursum semper renouaretur diuersae superficies aquae circa ipsum, sed superficies corporis immediate

D. 124.

D. 148.

T. c. 12.

Art. 6. c. 2. r. p. q. 6. r. 2. r. 4. ad 1. q. 102. ar. 1. ad 2. q. 102. ar. 1. ad 1.

D. 401.

diatē continentis habet, q̄ sit locus ex ordine ad primum continens, vnde accipitur idem locus fm eundem situm ad primum continens, & propter hoc locus est immobilis. Secundum ergo hāc opinionem, quæ vera est, necessitas exeundi in loco conuenit corpori ex hoc, q̄ dependet a primo continente, & propter hoc primum continens non est in loco nisi per accidens, & secundum partes, vt dicitur in 4. Physic. Angelus autem non dependet a primo continente, nec etiā corpus gloriosum, quod perficitur per aīam ex diuina fruitione beatificatā, & ideo nulla necessitas est, q̄ corpus glorificatū, aut angelus ab aliquo locali corpore peccatur: & propter hoc nihil prohibet corpus d̄ glorificatū, vel etiā angelum in conuexo cœli empyrei esse.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ verbum illud Ansel. intelligendum est in vi affirmationis. Non enim possibile est, q̄ aliquid sit in nihilo tanq̄ in continente: sed iste intellectus non facit ad propositum.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio ista procedit de corpore dependente a primo continente.

QVÆSTIO III.

DEINDE quæsitum est de his quæ pertinent ad hominem.

¶ Et primò, De spiritualibus.

¶ Secundò, De corporalibus.

¶ Circa spiritualia quæsitum est.

¶ Primò, De sacramentis.

¶ Secundò, De virtutibus.

¶ Tertiò, De peccatis.

¶ Circa sacramenta quæ sita sunt duo de baptismo.

¶ Primò, De necessitate baptismi. Vtrum scilicet puer qui nascitur in deserto, vbi nō potest aqua haberi, moriens sine baptismo saluari possit in fide matris fidelis.

¶ Secundò, De impedimento matrimonij, quod provenit ex baptismo. Vtrum si Christianus qui baptizatur Iudæam, cui primo dederat fidem de contrahendo si baptizaretur, cognoscens eam postea carnaliter consummet matrimonium.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum puer in deserto natus, possit absque baptismo saluari in fide parentum.

3. p. q. 68. ar. 2. o. & q. 72. ar. ad. 1.

CIRCA primum sic procedebatur. Videtur q̄ puer in deserto natus possit absque baptismo saluari in fide parentum. Non enim est minoris efficacitæ fides tempore gratiæ, quam tempore legis naturæ: sed tempore legis naturæ saluabatur pueri in fide parentum, vt Gregorius dicit, ergo etiam nunc tempore gratiæ.

¶ Præter. Per Christum non est arctata hominibus via salutis, cum ipse dicat Ioā. 10. Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant: sed ante Christi aduentum saluabatur aliqui pueri in fide parentum, ergo multo magis nunc post Christi aduentū.

SED CONTRA est, quod Dominus dicit Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & spiritu sancto, non potest intrare in regnum cœlorum.

RESPON. Dicendum, quod ab illa damnatione, quam humanum genus incurrit pp peccatum pri-

mi parentis, nullus potest liberari, nisi per Christū, qui solus ab illa damnatione immunis inuenitur, ita scilicet vt ei incorporetur sicut capiti membrū: hoc autem tripliciter fieri potest. Primo quidem per susceptionem baptismi, secundum illud ad Gal. 3. Omnes qui in Christo baptizati estis, Christum induistis. Secundo, per sanguinis effusionem propter Christum, quia per hoc etiam aliquis passioni Christi conformatur, a qua efficaciam sortitur baptismus. Vnde dicitur de martyribus Apoc. 7. q̄ la uerunt stolae suas in sanguine agni. Tertio modo, per fidem & dilectionem, secundum illud Rom. 15. Per misericordiam, & fidem purgantur peccata, & Act. 15. dicitur Fide purificas corda eorum. Et per fidem Christus habitat in cordibus nostris, vt habetur ad Eph. 3. Vnde & ipse baptismus dicitur fidei sacramentum & secundum hoc dicitur esse triplex baptismus, scilicet aquæ, spiritus, & sanguinis, quia alia duo suppleunt vicem baptismi aquæ, si tamē ad sit propositum suscipiendi talem baptismum, ita, q̄ articulus necessitatis, non autem cōtempus religionis sacramentum excludat. Manifestum est autem, q̄ in pueris nondum habentibus usum rationis, non potest esse motus fidei, & dilectionis, aut p̄ positum suscipiendi baptismum, & ideo non possunt saluari, nisi per baptismum aquæ, vel per baptismum sanguinis, si propter Christum occiderint, ex quo non solum Christiani, sed etiam martyres fiunt, vt August. dicit de Innocentibus. Et sic patet, q̄ ille puer in deserto moriens sine baptismo, salutem non consequitur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod fm quosdā tempore legis naturæ non sufficiebat ad salutem paruulorum solus motus fidei in parentibus, sed requirebatur aliqua exterior protestatio fidei per aliquod sensibile signum. Et secundum hoc nihil differebat id, quod tunc requirebatur ab eo, q̄ nunc requiritur ad salutem, nisi q̄ nunc illud signum sensibile est determinatum, tunc erat indeterminatum, & pro voto adhibebatur. Alorum opinio est, q̄ solus interior motus fidei relatus ad salutem pueri sufficiebat ad salutem pueri, nec tñ nunc diminuta est fidei virtus, sed augmentatur gradus salutis, quia nunc qui saluantur per Christum, statim introducuntur in regnum cœlorum, quod tunc non erat: vnde nō est inconueniens si ad hoc amplius aliquid requiratur, scilicet baptismus, vt dicitur Ioan. 3.

AD SECUNDUM, dicendum, q̄ per Christum in hoc ipso est ampliata hominibus via salutis, q̄ nō per cum aperta est, eis ianua vitæ æternæ, quæ ante clauā erat per peccatum primi parentis.

ARTICVLVS V.

Vtrum possit esse matrimonium inter Christianum, & Iudæam baptizatam ab eo, quam &c.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur q̄ non possit esse matrimonium inter Christianum, & Iudæam baptizatam ab eo, quam carnaliter cognouit post fidem de contrahendo datam. Dicitur enim in Decretis 30. q. 1. q̄ filius sacerdotis non potest ducere in uxorem puellam, quam pater eius baptizauit, ergo multo minus, si ipsemet baptizasset eam, non posset eam habere in uxorem, si ergo iste Christianus baptizauit Iudæam, nō potest eam in uxorem accipere.

SED CONTRA est, quia secundum iura, quando post fidē datam de contrahendo per verba de futuro, sequitur copula carnalis, est matrimonium præsumptum.